

Fara na Tetín, kde psal Václav Hájek Kroniku českou.

Léta sedmistého tisícátého čtvrtého po ali jsou valně echové na horách dlati, zlata a stříbra dobývajíce a za to vci sobě potěbné od Moravanů a Němců kupujíce, neb toho, ehož v své vlasti neměli odjinud, musili jednat. Moudřejší někteří pilně se na Libuši [M. Jílovej] vyptavše na vrch Jílovej, jaký by byl v svém zpusobu, po její zprávě několik hojných pramenů v nalezli a mnoho odtučkně Libuši zlata přinášeli.

V esném vrchu pod Jílovým Rymboš, syn Hov, zlato kopaje, velikou vrstvu jeho nalezl a po své eledi knížeti poslal, kteráž když na váhu bylo vloženo, více než kněžna i kníže vážilo. Tu kněžna velikou chválu vzdala bohům horním a v pověsti veliké obětinoila pro tu příčinu, že se jest tak vpravdě nalezlo, což ona předpověděla.

Kníže a kněžna uradivše se spolu, rozkázali jsou rypáka povolati, jemu zlato ukázavše, dali z něho veliký k podobenství lovka sedícího na stolici udlati obraz. Rypák jako muž místerný velmi krásnou postavu [M. Obraz z zlata] učinil, kněžna Libuše a kníže Přemysl dávše obzvláštní příbytek tomu obrazu učiniti, v tom tejném místě postaviti dali a velikou poctivost jemu činili, vlasy [M. Zelú modla] a nehty s sebou obězujíce, na uhlí kladli a před ním pálili, Zelú jemu říkali.

(f. XXIIIr)

Základní stavební jednotkou Kroniky české od roku 1000 je analistický záznam o izolované události. Tyto drobné epické celky obsahují syžetové vyprávění a často plní funkci exempla.

Kompozice *Kroniky české*

Hájkova Kronika česká je kronikou ve střešním smyslu slova: je nikoli v deském, ale především literárním dílem. Autor usiluje o čistost a poutavost, veškeré lidské jednání je v jeho pojetí důležitě. Důležitě události vnímá jako ponaučení a aktualizuje je.

Hájek v zásadě používá tři typy vyprávění, které volí podle popisovaného historického období. První část Kroniky české představují mytické příběhy a legendy. Tato část se týká pouze českých zemí.

Do druhé části vkládá Hájek vyprávěnsky uzavřené vložky s neotřelými epizodami o historii cizích zemí.

Opakovaný postup volí Hájek ve zbylé části kroniky (od poloviny 14. století do vlády Ferdinanda I., svého současníka): analistické záznamy stylisticky zpracovává jako vyprávěnské vložky.

Hájek tak směřuje ve všech typech vyprávění k epičnosti: dějiny nepopisuje, ale vypráví. Kronika česká se tak podobá soudobým anglickým, německým a švýcarským renesančním kronikám a zábavnému čtení.

Císař stojí před svým stanem, dobré očekával noviny a nemálo se divil, že jeho rytíři tepoucí takovou a tak dlouhou práci mají. Když jsou pak již jako všichni císařští bojovníci tu na placu a v těch lesích zůstali, kteří pak ještě dříve byli, na utíkaní se oddali a echové je až právě k císařovu stanu honili, a kteréhožkoli dostihli, mladého ani starého nechtěli živiti. Tu příhodou od neslýchaného něčím poznal císař, velmi se ulekl a sám svou rukou dosáhl svého (kterýž tu byl odsedlaný) koně, do stáje vstoupiv a přel pravé nohy přes kůň přeloživ, hřívou se drže, hned v slabinu bodl, pospíchaje k Bavorům se obrátil a s malým počtem se navrátil a již byl na polské zlato zapomněl. A bytí jeho k stanu tak na hotov nebyl, byl by jistě Jindřich císař ten den do pekla uhodil.

Zůstal jest tu Bětislav až do druhého dne na tom místě s svými echy. Nazejtí pak ráno rozkázal zbroje s zbitých těl sebrati a hluboké vykopati jámy a tla mrtvá poctivě pohřbiti a všecko zlato a stříbro i jiné kořisti všecky kázal mezi své vrnné bojovníky vrnně a právě na rovný díl rozdělit a sám nic jiného nevezal než prsten zlatý s diamantem, kterýž byl sáhl s ruky a s prstu knížete Markomira z Voserburku. Ó jak jest tu byl boj velmi ukrutný a neobyčejná porážka! Neb knížata a páni v znamenitých mnozí jsou tu padli a zhylnuli rodové, tak jich mnoho a tak znamenitých tu zůstalo, že o tom psáti není slušné.

(O vítězství echů v bitvě u Brdsku, s protiněmeckým lehce vulgárním jinotajem, f. 118r)